

ACTIVITATS

1. Escriuiu els substantius derivats adequats que acaben en *-alla*, *-atge*, *-aire*, *-ada* o *-esa*.

jóvens	_____	magatzem	_____
dolç	_____	ample	_____
xiquets	_____	tones	_____
metre	_____	cec	_____
dansa	_____	polze	_____

2. Elegiu l'opció més adequada per a completar cada enunciat.

1. Cal que _____ el pis nou al més prompte possible.
a) amoblem
b) emmoblem
c) moblem	2. La normativa _____ que s'han de complir bastants requisits.
a) senyala
b) assenyala
c) senyalitza
3. L'informàtic estava _____ per l'atac, i es va _____.
a) angoixat, acovardar
b) agobiat, encovardar
c) aclaparat, acovardir	4. Per fi vam _____ com _____ les plantes tropicals.
a) aclarir, adobar
b) aclarar, abonar
c) aclarar, assaonar
5. L'enginyer agrícola ens ha _____ com _____ la terra.
a) avançat, acondicionarà
b) adelantat, condicionarà
c) avançat, condicionarà	6. Les tècniques estaven _____ per haver _____ la decisió.
a) penedides, ralentitzat
b) empenedides, enlentit
c) penedides, alentit
7. L'alumnat ha d' _____ com _____ les faltes.
a) enterar-se, corregir
b) assabentar-se, esmenar
c) assabentar-se, subsanar	8. Els <i>hackers</i> van _____ estratègicament la _____ del sistema.
a) retardar, descodificació
b) retrassar, decodificació
c) endarrerir, decodificació
9. Laura espera que l'ajudaran a _____ el seu projecte.
a) concretitzar
b) concretar
c) concretir	10. És necessari _____ la pau social.
a) garantir
b) garantitzar
c) agarantir
11. Indiqueu la secció en què voleu _____ l'anunci.
a) insertar
b) insertitzar
c) inserir	12. Cal _____ este fil d'aram que està tort.
a) endereçar
b) endreçar
c) dreçar
13. Aquell pare tenia _____ els seus fills.
a) atemorit
b) temoritats
c) temorits	14. No sé on _____ estes mantes, l'armari està ple.
a) encabre
b) encabrir
c) encabir

15. Cal _____ de nou les butaques del menjador.

- a) tapissar
- b) entapissar
- c) entapir

16. Volen _____ el pis i _____-lo.

- a) acondicionar, amoblar
- b) condicionar, emmoblar
- c) condicionar, moblar

17. Haurem d' _____ este finestral tan gran.

- a) estretxar
- b) estretar
- c) estretir

18. Té el nas com el d'una àguila, té el nas _____.

- a) aguiler
- b) aguileny
- c) aguilenc

19. Carles és de Calp, és _____.

- a) calpenc
- b) calpí
- c) calpener

20. Marta és d'Ontinyent, es _____.

- a) ontinyentenc
- b) ontinyentina
- c) ontinyera

3. Escriuiu els verbs derivats de les paraules en negreta.

a) Fer o tornar mans . _____	l) Explorar per mitjà d'un escàner . _____
b) Tornar a brotar . _____	m) Deixar per a un altre jorn . _____
c) Fer bonys . _____	n) Fer tornar sec . _____
d) Fer lletja . _____	o) Donar format . _____
e) Fer més car . _____	p) Agafar amb tenalles . _____
f) Fer més lleu . _____	q) Comandar com a cabdill . _____
g) Omplir de tapissos . _____	r) Cobrir de pols . _____
h) Posar succe . _____	s) Netejar de teranyines . _____
i) Pintar amb vernís . _____	t) Fer agafar peresa . _____
j) Tastar el sabor . _____	u) Estar amb ànsia . _____
k) Produir set . _____	

4. Relacioneu els prefixos amb els lexemes de manera que donen com a resultat paraules que tinguen a veure amb la ciència i la tecnologia.

a) trans	1. so
b) re	2. fracció
c) ultra	3. axial
d) auto	4. propulsió
e) inter	5. missor
f) uni	6. alcalí
g) anti	7. atòmic
h) bi	8. tangent

5. Separeu els prefixos i sufixos de cadascuna de les paraules següents. A continuació, escriuiu-los en la definició que hi corresponga.

radial • voltatge • prefoliació • combustibilitat • circumvolució

a) _____	1) Rellius en la superfície del cervell separats per solcs.
b) _____	2) Qualitat o propietat de ser cremat amb facilitat.
c) _____	3) Tensió elèctrica.

- d) _____ 4) Que es desenrotlla uniformement al voltat d'un eix centra.
- e) _____ 5) Posició individual de les fulles dins la gemma.
6. Escriviu dos paraules que continguin cada un dels sufixos o prefixos següents.
a) ben- _____	f) -ària _____
b) in- _____	g) -ot _____
c) morfo- _____	h) -ista _____
d) post- _____	i) -itat _____
e) re- _____	j) -ment _____
7. Determineu el verb derivat equivalent a les paraules que hi ha entre parèntesi.
- a) Pel temps, aquell vi s'ha (fer tèrbol) _____.
 - b) Cal que l'arròs al forn es (fer-se ros) _____ més.
 - c) El cor d'aquell home es va (fer dur com una pedra) _____.
 - d) El vaixell (reflectir-se com en un mirall) _____ en la mar.
 - e) Has de (netejar les dents amb un raspall) _____ les dents.
 - f) Han _____ (prendre mides) el bancal per tal de fer un plànol.
 - g) Han _____ (posat quitrà) la carretra.
 - h) Treballen tant que acabaran _____ (trencant-se el llom).
 - i) No _____ (agiteu els braços) tant, que vos he vist.
 - j) L'avió va _____ (prendre terra) en l'aeròdrom.
8. Esmeneu, si cal, les incorreccions de derivació verbal de les frases següents.
- a) Per a demà s'espera un cel molt nuvolat.
 - b) Heu deixat el vi sense tapar i ara s'ha agriat.
 - c) Has de matitzar el pressupost per tal de garantitzar l'obra.
 - d) Haureu d'atravessar el carril on han col·lisionat dos cotxes.
 - e) Es pot calfar l'aigua amb l'energia solar?
 - f) He espessat tant el caldo que me n'he quedat sense.
 - g) Han extraditat aquells estrangers.
 - h) Quan arribà l'euro alguns botiguers acostumaven a redondejar a l'alça.
 - i) El president insta a no acovardar la societat amb l'amenaça econòmica.
 - j) Cal aprofunditzar més els coneixements gramaticals.
 - k) Ja han vernissat la calaixera?
 - l) Han abocat runes a l'aigua i ara s'ha enturbiat.
 - m) La policia ha detingut el delinqüent i se l'ha endut esposat.
 - n) L'òvul ha quedat fecunditzat.
 - o) És cruel ensanyar-se amb els dèbils.
 - p) Cal destornillar aquells caragols.

9. Escriuiu els infinitius verbals a partir de les paraules següents.

coratge	_____	mà	_____	jorn	_____
favor	_____	fosc	_____	tabal	_____
jardí	_____	boira	_____	racó	_____
clar	_____	cúmul	_____	moble	_____
buf	_____	cert	_____	ozó	_____

Exercicis model d'examen: CIEAcova

1. Completeu el text amb les paraules adequades, segons les indicacions que hi ha entre parèntesis.

ELS FORATS NEGRES

El 22 de desembre de 1915, a les trinxeres del front rus, el tinent d'artilleria alemany Karl Schwarzschild escrivia una carta a Albert Einstein. Li explicava que entre càlcul i càlcul de projectils, havia resolt exactament les equacions de la _____ (1. **substantiu derivat de l'adjectiu relatiu**) general, publicades tot just feia un mes.

Malgrat ser _____ (2. **adverbi derivat del substantiu dimoni**) difícils de resoldre, aquestes equacions són una fita de la creativitat humana i constitueixen la descripció més precisa i completa que tenim de la gravetat. A part de ser la primera solució exacta, el que Schwarzschild havia trobat va revelar-se com una sorpresa _____ (3. **adjectiu derivat del substantiu verí**). Si tota la massa de la Terra s'encabira en un espai tan xicotet com una oliva, es podria crear un objecte esfereïdor: un monstre amb una gravetat abassegadora que engoliria tot al seu voltant, inclosa la llum. Com que Einstein sabia bé que les equacions sovint ofereixen més _____ (4. **substantiu derivat de l'adjectiu possible**) que la realitat, es va limitar a felicitar el tinent i a considerar el resultat com una mera extravagància matemàtica.

Einstein moriria el 1955, encara convençut que els monstres gravitatoris de Schwarzschild eren només un producte de la _____ (5. **substantiu derivat culte de imatge**) i la matemàtica. Les noves generacions de físics, però, més agosarades, van recuperar l'interés per aquells objectes tremebunds.

Als anys 60, edat d'or de la relativitat general, es van estudiar aquests monstres a fons i es van _____ (6. **verb derivat del substantiu bateig**) amb el famós nom de forats negres. Malgrat que hui no hi ha quasi ningú que dubte que existeixen, encara no s'han observat mai directament. L'indici més clar de l'_____ (7. **substantiu derivat del verb existir**) d'un forat negre és el moviment de les estrelles del seu voltant. Al centre de la Via Làctia, per exemple, situat a 27.000 anys llum de la Terra, s'han observat estrelles durant 15 anys i s'ha vist com acceleraven i canviaven de direcció sobtadament. L'explicació més plausible d'aquests canvis de trajectòria és la presència d'una massa equivalent a quatre milions de sols

concentrada al bell mig de la galàxia. I el millor candidat a contenir-la és un forat negre anomenat Sagitari A*. Però la Via Làctia no és única. Els astrònoms pensen que al cor de la _____ (8. **substantiu derivat de l'adjectiu major**) de galàxies s'hi arrauleix un forat negre.

Com que no emet ni _____ (9. **verb derivat del substantiu reflex**) llum, l'interior d'un forat negre és un dels misteris més profunds de l'Univers. Tot i això, se sap que al seu voltant es pot aglomerar un disc de matèria que gira i brilla frenèticament a causa de la gravetat immensa del forat. Segons la relativitat general, aquesta claror que germina en la fosca té unes característiques molt concretes. Si es poguera detectar, s'estaria observant directament la vora d'un forat negre, la mateixa fronte de l'abisme a partir de la qual res no pot escapar, el punt de no retorn conegut com a horitzó d'_____ (10. **substantiu plural derivat del verb esdevindre**).

ara.cat (adaptat)

2. Completeu el text amb l'opció més adequada de les que us oferim en la graella.

MILLORAR L'EDUCACIÓ

Cada vegada (0) hi ha més evidències científiques de l'efecte positiu que té la qualitat de (1) _____ educatiu sobre els (2) _____. Amb la implantació de nous (3) _____ pedagògics en els (4) _____ educatius, ha arribat el moment d'eliminar fileres de (5) _____, (6) _____, (7) _____, la taula del professor i els (8) _____ obsolets situats al fons de la (9) _____. També cal millorar (10) _____, els colors de les parets, els sistemes de climatització i la quantitat (11) _____ per aula. Així ho constaten (12) _____ i arquitectes. Una de les investigacions més recents i més exhaustives és la que ha realitzat la universitat britànica de Salford, que ha conclòs que «Les bones condicions ambientals de l'aula poden millorar fins a un 25% el (13) _____ escolar dels joves».

Després d'analitzar (14) _____ i els (15) _____ de gairebé un miler d'alumnes distribuïts en (16) _____ aules diferents de set (4) _____, els investigadors han assegurat que el color i (10) _____ que predominen en la classe, l'amplitud de l'espai, un mobiliari còmode i adaptat a l'(17) _____, l'existència de zones variades on realitzar activitats distintes i els espais de connexió entre aula i aula –(18) _____, punts de trobada– conformen un entorn que convé adaptar per a obtenir resultats educatius més positius.

Altres millores són la sonorització, la temperatura ambiental, la qualitat de l'aire i el paisatge que envolta el centre, així com les (19) _____ (20) _____. Les noves aules (21) _____ més grans, amb una distribució del mobiliari que permeti agrupar els estudiants de diferents maneres, segons l'activitat que es faci. La transformació de l'aula és una de les pedres angulars de la renovació educativa. En les noves aules, (22)

_____ deixa de ser el centre d'atenció cap al qual es dirigeixen les mirades (23) _____. L'atenció se centra en els (24) _____ i és el professor qui es mou per l'aula, supervisant el treball que (25) _____ du a terme.

Maria Jesús Ibáñez, *El Periódico* (adaptat)

0	a) hi ha	b) hi han	c) n'hi ha
1	a) el mitjà	b) els voltants	c) l'entorn
2	a) alumnes	b) estudiants	c) aprenents
3	a) tècniques	b) mètodes	c) mètodes
4	a) punts	b) centres	c) espais
5	a) escriptoris	b) taules	c) pupitres
6	a) tarima	b) taulat	c) estrada
7	a) pisarra	b) pissarra	c) esquist
8	a) ordenadors	b) ordinadors	c) computadors
9	a) curs	b) aula	c) classe
10	a) la il·luminació	b) la il·luminació	c) l'enllumenat
11	a) d'enxufes	b) de clevilles	c) d'endolls
12	a) instructors	b) pedagogs	c) mestres
13	a) capolament	b) rendiment	c) profit
14	a) el comportament	b) l'actitud	c) el conportament
15	a) èxits	b) resultats	c) productes
16	a) trenta quatre	b) trentaquatze	c) trenta-quatre
17	a) aprendisatge	b) adiestrament	c) aprenentatge
18	a) passadissos	b) passillos	c) corredors
19	a) provisions	b) dotacions	c) instal·lacions
20	a) del pati	b) de l'esplai	c) de l'esbarjo
21	a) deuen de ser	b) tenen que ser	c) han de ser
22	a) els professors	b) el professorat	c) els mestres
23	a) de l'alumnat	b) dels alumnes	c) dels pupils
24	a) mateixos estudiants	b) estudiants mateix	c) estudiants mateixos
25	a) cadascun	b) cada un	c) cadascú